

شاعیر: ئارام فه تاحی

وه رگپر له زمانی کوردیییه وه بۆ ئالمانی: سه رویناز ئه حمه دی

...

من له بنه مائه ی پرووان و که سوکاری دا کردنی باران و
سه وزایی،

جه نابت له هۆزی برینه وه و

ته ورستان و

خزمی هه ره نزیکی داپلۆسین و

داته پین و

لیژایی.

Ich stamme aus dem Geschlecht des Sprießens, des
Regens, des Grüns,
und Euer Hochwohlgeboren, aus dem Stamm des
Trennens,
der Äxte,
aus dem Geschlecht der rohen Kämpfe der Bestien,
des Abgrunds,
des Rückschritts.

من له تایه فه ی هه لبرینی هاوار و

که سایه‌تی ناسراوتان له ره‌چه‌له کی نووزه و

سه‌رکوت و

په‌ره‌پیده‌ری گریان.

Ich stamme aus dem Geschlecht der lauten Schreie,
und Eure Großwürden aus dem Geschlecht der
winzelnden Hunde,
der Unterdrückung, des Klagen Verbreitens.

نامناسی نا،

تۆ هه‌وای ئەم بارانه ناناسی که ده‌بارم

نابیستی نا، تۆ هاواری ئەم ئازادییه نابیستی که ده‌وتریم

تۆ سیمای ئەم ره‌نگه نابینی که ده‌نه‌خشینریم.

Du kennst mich nicht – nein,

du kennst die Luft dieses Regens nicht, in der ich
niederströme.

Du hörst mich nicht – nein,

du hörst den Schrei nach Freiheit nicht, den ich erhebe.

Du siehst nicht das bunte Antlitz,
mit der sie mich malen.

فېرنه بووي بېته رېنگ و بېنرې
فېرنه بووي بېته ئاواز و بېسرې
تۆ سەرەتا نە بووي تا دواترە کە ی نە بې
تۆ نە ژیاوی تا کوو بمری
نە ولامیک بووی بۆ ژیان و نە ولامیک بۆ مردن.

Du hast nicht gelernt, Farbe zu werden und gesehen zu werden.
Du hast nicht gelernt, Gesang zu werden und gehört zu werden.
Du warst von Anbeginn nicht da,
um am Ende zu sein.
Du hast nicht gelebt, um zu sterben.
Du warst weder eine Antwort auf das Leben
noch auf das Sterben.

ولامی دەستەکان کە بوو بە کە لە پچە

ولامی دهنګه کان که بوو به سکووت
ولامی ژيانمان که بوو به مردن
شا ئيوه چ ولامده ره وديه کی باشن!

Handschen wurden die Antwort für unsere Hände,
Schweigen die Antwort auf unsere Stimmen,
und der Tod die Antwort unseres Lebens.
Sieh nur, welch ein großartiger Antwortgeber du
gewesen bist!

که سيمای خور بکيشی شه وگار
که سيمای ئاو بيا بان
من باز جووه که م ئاوه ها ده مکيشيته وه.

So wie die Nacht das Antlitz der Sonne auslöscht,
und die Wüste das Antlitz des Wassers,
so löscht mein Verhörer auch mich aus.

چ شيعريکه پشتم، که شاعيره که م شه للاقیکه دريژ

چ ئاوازيكه دهنگم، كه ئاوازخوينه كه م چواردیوارییه كه
بتوووون

چ بلنده تیپه پرینم، كه رۆیشتنم كوناوه جه ی درگایه كه
سللوول

سه رت داخه

Welch ein Gedicht steht hinter mir,
dessen Dichter eine lange Peitsche ist.
Welch ein Lied ist meine Stimme,
deren Sänger diese Betonmauern sind.
Wie weit sind meine Schritte,
da mein Pfad ein Türspalt in der Zellentür ist.
Senk dein Haupt!

شهوی دروشمم و به دیواره وه ده ژیم

شهوی ئازادیم به به نندیخانه وه

شهوی له خهونی بازجوه كه مدا رۆژ ئه كه مه وه

من ههر شهوی له شوینیک له دایک ئه بيم كه مردن بی

من ههر مردنی ده بيمه ژیان

من هەر شهوێک له تاریکییه ک [تاریکییه ک] رۆژ
ئه که مه وه.

Eine Nacht bin ich Parole und lebe auf einer Mauer,
eine Nacht bin ich Freiheit über dem Gefängnis,
und eine Nacht singe ich im Traum meines Verhörers
die Morgendämmerung an.
Jede Nacht ist meine Geburt dort, wo der Tod lauert,
und jeden Tod verwandle ich in Leben,
und jede Nacht führe ich in der Finsternis
zum Tag.

ئه وانه ی دهیانویست دان به کاره کانما بنییم، ئه وه تا دانی
پیدا ده نییم:

که ده مویت شوینی خۆر پیشان بدهم
جیگای رووناکی بۆ هه موان ده ربخه م
کاریک بکه م خه لکی بزانه تاریکی تا کوێ ره نگه کان په لی
کیشاوه.

Diejenigen, die wollten, dass ich gestehe –
nun hört mein Geständnis:
dass ich den Ort der Sonne zeigen wollte,
dass ich wollte, dass alle wissen, wo das Licht ist,
dass ich zeigen wollte, wie weit die Dunkelheit

in die Farben gedungen ist.

من دیواریکم ئیعتراف ئه کهم ئه مه وی رابوه ستم
دره ختیکم ئیعتراف ئه کهم ئه مه وی برویم
من هه ناسه یه کم ئیعتراف ئه کهم ئه مه وی هه ناسه
بکیشم

Ich bin eine Mauer – ich gestehe, ich will stehen.
Ich bin ein Baum – ich gestehe, ich will wachsen.
Ich bin ein Atemzug – ich gestehe, ich will
emporsteigen.

شا چ تاوانباریکم جه نابی بازجوو!
ئه مه وی خانوو هه کانی شار دیواره کانیاں له شانی یه ک
بدهن
ئه مه وی سفره ی ماله کان، ئاستی پانی و به رینیان
وه کوو یه ک بی.
شا چ تاوانباریکم جه نابی بازجوو!

ئەمەوئى تاعى دەممان وەكوو يەك بى.

Sieh, welch ein Verbrecher ich bin, Peiniger!
Dass ich will, dass die Häuser der Stadt
Mauern von gleicher Höhe haben,
dass die Tafeln in den Häusern
gleich weit und breit sind.
Sieh, welch ein Verbrecher ich bin, Peiniger!
Dass ich will, dass unser aller Mund
den gleichen Geschmack hat.

من دانی پيدا دەنیم که وتوومه: بەندیخانه دیلمان
دەکات!

بیابانیش تینوو!

من دانی پيدا دەنیم که وتبیتم هەندی سفره هیند پان
و زلن، جیگای زۆریک سفره یان تەنگ کردوو
دانی پيدا دەنیم که وتبیتم ناوی تۆ بازجووه و
ئەم چوار دیواریەش بەندیخانه.

Ich gestehe, dass ich gesagt habe:
Das Gefängnis sperrt uns ein,

und die Wüste macht uns durstig!
Ich gestehe, dass ich gesagt habe:
Manche Tische sind so riesig,
dass sie vielen anderen Tische den Platz einengen.
Ich gestehe, dass ich gesagt habe:
Dein Name ist Peiniger
und diese vier Wände sind ein Gefängnis.

شا چ تاوانباريکم که ناوی شته کان دهزانم و من هه ر به
زولم ئه ليم زولم

من هه ر به سته مکار ده ليم سته مکار
به برينه کانی سه ر جه سته شم ده ليم ئه شکه نجه.

Sieh, welch ein Verbrecher ich bin,
da ich die Dinge bei ihrem Namen nenne:
Unrecht als Unrecht bezeichne, den Unterdrücker als
Unterdrücker
und die Wunden meines Körpers als Folter.

شا چ تاوانباريکم که دهزانم که له پچه ده ستمان
ده به ستيته وه و
گولله، ده مانکوژی.

Sieh, welch ein Verbrecher ich bin,
dass ich weiß: Handschellen fesseln unsere Hände,
und Kugeln töten uns.

ئیمه که سه‌رمان داناوه ئیوه له سیداره‌ی بدهن
که ده‌ستمان داناوه ئیوه که له‌پچه‌ی بکه‌ن
که چاومان داناوه چاوبه‌ن
ئیمه که سکمان داناوه برسیمان بکه‌ن
که ژیانمان داناوه بمانکوژن.

Wir, die wir unsere Köpfe hingelegt haben, damit ihr sie
am Galgen aufhängt,
unsere Hände euch gereicht, damit ihr sie in Fesseln
legt,
und unsere Augen, damit ihr sie verbindet.
Unsere Mägen haben wir zugelassen,
dass ihr sie hungern lässt,
unser Leben, damit ihr es nehmt.

ئیمه که دامانناوه ئیوه ئه‌و ته‌وران به‌ن که ده‌برنه‌وه،
ئه‌و فیشه‌کانه به‌ن که ده‌پیکن،

ئەو خوئنانەش ئىمە بىن كە دەريژرين.

Wir haben zugelassen,
dass ihr die Äxte seid, die uns fällen,
die Kugeln, die auf uns zielen,
und das Blut sind wir, das vergossen wird.

تۆ ئەتوانى بىتە شنوود و تۆنى دەنگە كان بۆ بىدەنگى و
خەفە كردن تۆمار بکەى

بىتە ھەندى وشە و ۋەكوو "ۋسسس" بەلاسه رووى
ھەر دەنگىكە ۋە كپى بکەى

تۆ ئەتوانى بىتە ئەنگوستىك پەنجە بۆ راپورت لىدانى
دەستە كان بکىشى

تۆ ئەتوانى بەشىك لەو تەۋرە بى كە درەختە كان پىشانى
بىرەنە ۋە بەدى

جىسىكى باش بى بۆ ئەو تەنافەى ئىمەى پى بەدن لە
سىدارە و نەقرىتى

يان ئەو ھەنگاۋانە بى كە راپورتى جىپىكانى ئىمە بەدەيتە
دوژمن

ئەو خانوو زەلِيلە بى لە پەنا و دال دەدانا بېرووخى
بەسەرمانا

ئەو دەنگە كزە كە ئەيەوى بلى لە كام گەروو ئاوازه كان
لەدايك بوون و كى يە كە مجار وتى با ئەم سىروودە
بخوینين، فاشى بكەى.

Du kannst ein Lauscher sein,
der unsere Worte aufzeichnet.
Worte sein, die wie ein „Psst“ Stimmen zum Schweigen
bringen.
Du kannst ein Finger sein,
der die Hände denunziert.
ein Teil jener Axt sein,
die den Bäumen das Fällen zeigt.
Du kannst ein festes Seil sein,
das uns am Galgen hängt und nicht reißt,
Oder jene Schritte,
die unsere Spuren dem Feind verraten.
Du kannst jenes schwache Haus sein,
das über uns einstürzt, wenn es Zuflucht geben soll.
Oder jene schwache Stimme,
die verrät, aus welcher Kehle die Lieder geboren
wurden,
und denjenigen preisgibt, der zuerst sagte:
„Singt dieses Lied.“

رهنگی ئاشکرا بون له نهینیه کانمان بدهی
تۆ ته توانی هه ره موو ژیا نی ئیمه، له کاسه یه ک
بلیسیته وه و باش بچه پی نی
یان له وه ده موپلانه بی فوو له چای نی ئه م و ئه وه که ی

Du kannst die Farbe sein,
die unsere Geheimnisse enthüllt.
Du kannst unser ganzes Leben
aus einer Schale lecken und laut bellen.
oder eines jener Lippenpaare sein,
das den Tee anderer kühlen.

له وه بلووک و سیمانانه ی، بپاریته وه له دیواری
به ندیخانه به کار ببری.
له وه تاریکی یانه ی هه ز بکه ی ژووری ئه شکه نهجه ی
شۆرشگێڕێک تاریکاو ی بکه ی.
یان ئه وه برسیتی یانه بی، تهنگی به سفره ی ماله
بچووکه کان هه لچنیوه.

Du bist der Beton und der Zement,

der darum fleht, in Gefängnismauern verbaut zu werden.

Die Schwärze,
die gerne die Folterkammer eines Revolutionärs verdunkelt.

Die Hungersnot, die die kleinen Tische der Häuser in die Enge treibt.

من دهزانم تو پیت خوشه ئه و ئازارانه بی،
به شمهینه تیک پیوهی بنالینی

ئەو بە تالیانە ی گیرفانی ئیوارانی کاسبکاریک پر کاتەو

تو پیت خوشه تۆنی دەنگی ئەو بازجووه بی به سه رمانا
ده قیرینی

ئەو فیعلانە ی زمانی کوردی بی، خیانهت به رینووس و
ریزمانی ئە کا

هێلی ئەو سنووره بی نیشتمانیک داگیر ئە کا!

Du bist die Arbeitslosigkeit, die die Taschen eines Arbeiters

bei Abenddämmerung leert.

Und ich weiß, du willst
die Stimme des Peinigers sein,
die über uns schreit.

Jene Verben der kurdischen Sprache sein,
der Verrat an der eigenen Grammatik begehen.
Jene Linien einer Grenze,
die ein Land besetzen!

به‌لام

که کهس نه‌ما بژی، ئیتر ژیا‌نتان بو چیه؟!

Aber –
wenn niemand mehr bleibt, um zu leben,
wozu braucht ihr dann noch das Leben?!

تۆ و ئه‌وان پێکه‌وه بکه‌ریک بن هه‌وڵی جێبه‌جی کردنی
فیعلی مردن له ژیا‌نا بده‌ن

ئیمه‌ش و‌لامی پرسیارێک که قده‌غه کرا له‌م ده‌قه‌دا
حوزووری بی

Du und sie, ihr seid das Subjekt des Verbs „Sterben“ im
Leben,

und wir werden die Antwort auf jene Frage sein,
deren Anwesenheit in diesem Text verboten wurde.

من دهزانم که ی نۆره ئازادی دیت:
 که هه موو به ندیخانه کان پر بوون له بهندی
 من دهزانم که ی دروشمه کان دهرده کهون:
 که هه موو دیواره کان بهرز بوونه وه
 که ی زنجیره کان ده قرتین:
 که هه موو دهسته کان زرپه یان هات
 که ی دیتن دهست پی ده کات:
 که هه موو چاوه کان چاوبه ن کران

Ich weiß, wann die Freiheit an die Reihe ist:
 Wenn alle Gefängnisse voller Gefangener sind.
 Ich weiß, wann die Parolen sichtbar werden:
 Wenn alle Mauern höher sind.
 Ich weiß, wann die Ketten zerreißen:
 Wenn das Klirren der Handschellen von allen Händen
 widerhallt.
 Ich weiß, wann das Sehen beginnt:
 Wenn alle Augen verbunden sind.

وهك تهقینه وهی دهنگ له گه روودا
 وهك به خور داکردنی فرمیسک له چاواندا
 وهك به رزبونه وهی به شیک له سه مفونیایه ک
 زهق بوونه وهی رهنگیک له تابلویه کدا
 وهها خیابانه کان پر دهبن له خرۆشان
 درهخته کان پر دهبن له پرووان
 وهها بارانه کان داده که نه باران و
 ئازادی دهست پی دهکات
 له په نجه ره کانه وه ده بیته ته ماشا و
 له هه واوه ده بیته هه ناسه و
 له ئه شکه نجه گاگان ئه بیته حه سانه وه و
 له سفره کان ئازادی ئه بیته نان.

Wie eine Explosion einer Stimme in der Kehle,
 wie ein plötzliches Tränensturm aus den Augen,
 wie der Höhepunkt eines Abschnitts einer Symphonie,

wie das Hervortreten einer Farbe auf einer Leinwand –
so werden die Straßen von Tosen erfüllt,
die Bäume von Wachstum durchdrungen.
So werden die Regenfälle wieder niederkommen,
und die Freiheit wird ihren Anfang nehmen.
Sie wird in den Fenstern sichtbar,
und sie wird geatmet in der Luft, und sie wird Trost in
den Folterkammern,
und auf den Tischen zu Brot werden.

وهه رۆژيک رۆژنامه کان دهبنه به سه رهاتی رۆژه کان و
رووباره کان دهبنه رێگهی تپه پیرینی ئاوه کان
رۆژيک دهته قینه وه ئه و رووانانه ی مائل کرابوون
ئه و ئاوازانهی خهفه کرابوون
ئه و دهستانه ی که له پچه کرابوون
ئه و ئازادیانه ی دییل...

So werden die Zeitungen eines Tages die Geschichte
der Tage erzählen,
und die Bäche, die Durchgänge des Wassers waren,
werden eines Tages explodieren.
jene zurückgelassenen Knospen werden erblühen,
jene Lieder, die erstickt waren, jene Hände, die
gefesselt waren, jene Freiheiten, die

gefangen waren....

رۆژیک دته قینه وه وشه کان
ئه و شاعرانه ی کوژرابوون شیعره کانیاں ده ژین
رۆژیک دته قینه وه ده نگه کان
ئه و گه رووانه ی خه فه کرابوون، ئاوازه کانیاں ده ژین
رۆژیک ده ست پی ده کاته وه ژیاں.

Eines Tages werden die Worte explodieren,
jene Dichter, die getötet wurden, werden ihre Gedichte
leben.
Eines Tages werden die Stimmen explodieren, jene
Kehlen, die erstickt wurden, werden ihre
Lieder leben.
Und eines Tages wird das Leben neu beginnen.

ئه و مروفانه ی له سیداره درابوون مروفایه تیاں ده ژین
رۆژیک ناوی ئیوه ئاسایی ده بیته وه و
ده چیتته وه ریزی هه میشه پی خوی که مردنه و

ئىمە سەرەخۆشى لە زوڤم ئەكەين كە تەواو بوو،
 لە چەوسانەووە كە مرد
 لە ئەشكەنجە كە هەتيو كەوت
 لە بەنديخانه كە خاپوور بوو
 سەرەخۆشى لە مردن ئەكەين كە مرد.

Jene Menschen, die gehängt wurden, werden ihre
 Menschlichkeit leben.
 An dem Tag, an dem eure Namen ohne Stottern
 ausgesprochen werden, und er wird
 zurückkehren zu seiner ewigen Reihenfolge- dem
 Sterben,
 werden wir dem Unrecht kondolieren, dass es zu Ende
 ist,
 der Ausbeutung, dass sie gestorben ist, der Folter, dass
 sie verwaist ist,
 dem Gefängnis, dass es nicht mehr existiert, und dem
 Tod, dass er gestorben ist.

شا من و بازجووەكەم چەن لێك دەچین، كە دەستمان
 بە دەلاقە دەگا:

ئەو دەیهوی پێوهی بدا و

من دهمه وی بیکه مه وه

من و بازجووه کهم شتیکمان هه یه ئه وی ترمان نیه تی:

ئه و تاریکی له گیرفانیاه و من نیه سم

من پرووناکی له گرفانمایه و ئه و نیه سی

ئه و به ده میک دهنگ خهفه ده کا

من به ده میک ده یلیمه وه

ئه و به ده ستیک ده یبه ستیته وه

من به ده ستیک ده یکه مه وه

ئه و به چاوئیک کوئری ده کا

من به چاوئیک ده یخه مه وه دیتن

ئه و خۆر له گیرفانی ده نی و

من خۆر له گیرافانان ده رده هیئمه وه

ئه و... ئه و... ئه و...

من... من... من...

Sieh, wie ähnlich mein Peiniger und ich sind, wenn
unsere Hände das Fenster erreichen:
Er will es schließen, und ich will es öffnen.
Mein Peiniger und ich,
jeder von uns hat etwas, was der andere nicht hat:
Er hat Dunkelheit in seinen Taschen, ich nicht..
Ich habe Licht in meinen Taschen, er nicht.
Er erstickt es mit seinem Mund, und ich spreche es mit
offenem Mund aus.
Er schließt mit seiner Hand zu und ich öffne mit meiner
Hand auf.
Er erblindet uns mit seinem Auge, und ich bringe uns
mit meinem Auge das Sehen zurück.
Er steckt die Sonne in seine Tasche, und ich hole die
Sonne aus meinen Taschen hervor.
Er... er... er...
Ich... ich... ich...